LUCRĂRI ROMÂNEȘTI ÎN CONCERTE SIMFONICE

Uvertura de Theodor Drăgulescu

Examinarea listei lucrărilor lui Theodor Drăgulescu (născut în 1932) ne oferă o constatare surprinzătoare: dacă în epoca studiilor la Conservatorul din București (1953—1959) creația sa apare destul de consistentă, cuprinzînd 8 diferite piese simfonice, vocal-simfonice, camerale și corale, în perioada imediat următoare absolvirii studiilor ea se rărește în mod inexplicabil, compozitorul realizînd cel mult o lucrare pe an (dacă facem abstracție de cele cîteva muzici pentru filme de scurt metraj), iar în anumite intervale de timp (1965, 1967, 1968 și din 1970 încoace) renunță cu desăvîrșire la activitatea creatoare. Reținerea aceasta apare cu atît mai greu explicabilă, cu cît puținele lucrări audiate pînă în prezent în concerte publice ni-l dezvăluie ca pe un muzician bine pregătit, capabil să atace cu succes genuri dintre cele mai variate, în care dovedește că *are ceva personal de spus*. Impresia aceasta ne-a confirmat-o prima audiție a *Uverturii* sale, care — deși compusă în 1969 — a fost programată în primă audiție abia în acest început de stagiune 1973/1974, într-un concert susținut de Filarmonica „George Enescu", sub conducerea dirijorului craiovean Teodor Costin. Așa cum autorul își definește singur creația în programul de sală, *„Uvertura este o piesă ce se dorește dinamică, cu o ritmică pregnantă și cu volume sonore adeseori mari."* Lucrarea este într-adevăr plină de dinamism și viu colorată, cele cîteva pasaje lirice care apar pe parcursul ei neputînd modifica această impresie de ansamblu. Scrisă pentru orchestră amplă, ea prilejuiește predominanța evidentă a alămurilor și a percuției, care se fac auzite cu insistență încă din secțiunea introductivă. De aci decurge caracterul festiv al întregii lucrări, la conceperea căreia Theodor Drăgulescu a folosit un limbaj accesibil, dar nu facil. Deși compactă, scriitura este „aerisită" ca instrumentație, permițînd urmărirea clară a diferitelor elemente componente ale tradiționalei forme de sonată. Execuția *Uverturii* sub bagheta lui Teodor Costin a scos în evidență calitățile piesei, determinînd un spontan succes de public.

Solistul serii, tînărul violoncelist austriac Heinrich Schiff, a fost așteptat cu mult interes, după succesul repurtat în stagiunea trecută ca interpret al *Concertului* de Lutoslawski, cu compozitorul la pupitru. Din primele măsuri ale *Concertului pentru violoncel și orchestră în la minor, op. 129* de Schumann, a devenit însă evident că muzica romantică pare a-i conveni lui Schiff într-o măsură mult mai redusă decît muzica contemporană. Ceea ce ne-a apărut supărător la solistul oaspete au fost mai puțin intonațiile nu tocmai exacte (lucru ce se întîmplă și cu unii artiști de renume consacrat), cît mai degrabă frazele sale lipsite de continuitate expresivă, cu surprinzătoare accelerări și încetiniri, învolburări și relaxări, fără ca acestea să fie motivate nici de litera, nici de spiritul partiturii. „Febră romantică" ? Poate, dar nu cu prețul sacrificării splendidelor cantilene schumanniene și a nobilului lirism al acestor pagini pline de farmec

În concluzia serii, Teodor Costin ne-a prilejuit audierea unei creații extrem de rar programate a lui Rahmaninov, *Simfonia nr 3 în la minor, op. 33*. Este păcat că lucrarea aceasta — scrisă în 1936, spre sfîrșitul vieții compozitorului — posedă un *Final* atît de puțin convingător; dar într-o execuție atît de avîntată și de precis finisată ca cea a Filarmonicii „George Enescu", primele două părți ale Simfoniei ne-au oferit o considerabilă compensație.

EDGAR ELIAN

Cantata „Inscripție" de Vasile Herman

În fruntea colectivului simfonic al Filarmonicii „George Enescu", dirijorul Mircea Cristescu a prezentat cantata *Inscripție* pentru bariton solo și orchestră de Vasile Herman, inspirată și scrisă cu ocazia semicentenarului Partidului Comunist Român. De fapt, termenul „orchestră" apare întrucîtva exagerat, formația pentru care a fost concepută cantata avînd mai degrabă un caracter cameral: 9 instrumente de alamă (3 trompete, 3 corni, 3 tromboane), pian și timpani, în total 11 instrumentiști. Acest mic grup asigură comentariul instrumental al versurilor poetului Ion Brad, încredințate de Vasile Herman unui solist vocal, spre a fi cîntate și declamate. Patosul liric al acestor versuri, străbătute de un profund patriotism, și-a găsit un echivalent muzical corespunzător în cantata compozitorului clujean, a cărei atmosferă este determinată de gravitatea ideilor expuse în catrenul introductiv: *De febră, de neliniște nouă,/ Am deschis Istoriei cartea. / Drumuri fără întoarcere sînt două: / Libertatea și moartea !*

După acest „motto", cîntat de baritonul solist pe un fond muzical al alămurilor la unison, prima secțiune a lucrării își desfășoară ambianța aspră dramatică urmărind versurile unei poezii intitulată *Zimbrul*, după care un solo de trompetă, cu caracter de recitativ, face trecerea spre secțiunea următoare, purtînd titlul *Țara*. De această dată, primele patru versuri — exprimînd sentimentul patriotic în imagini de un lirism concentrat la esență — sînt declamate de solist în absența oricărui fond muzical, pentru ca următoarele opt versuri să fie din nou cîntate, pe un acompaniament instrumental, dominat de o expresie plină de severă noblețe. Ultimele patru versuri sînt din nou declamate, dar pe fondul unui tremolo de timpan, pentru ca în final să fie reluat catrenul ini-

https://biblioteca-digitala.ro

țial și cantata se încheie pe concluzia gravă a versului *Libertatea și moartea.*

În ansamblu, lucrarea vădește capacitatea compozitorului de a exprima ideea generatoare într-o formă concisă, fără digresiuni inutile, cu o remarcabilă economie de mijloace. Demnă de semnalat este și consecvența cu care Vasile Herman a urmărit să transpună în muzică bogăția de metafore a versurilor poetului Ion Brad, evitînd pînă la capăt să se lase antrenat pe panta unui „festivism" de circumstanță.

Intențiile sale au fost pe deplin înțelese de colectivul de instrumentiști și de Mircea Cristescu, a căror interpretare a lăsat să se întrevadă seriozitatea pregătirii și dorința de a prezenta lucrarea în cît mai bune condițiuni. Partea solistică a fost asigurată de baritonul Ion Budoiu, solist al Operei Române din Cluj și profesor al clasei de lied, oratoriu și cantată la Conservatorul „George Dima" din Cluj — punînd în acțiune ansamblul mijloacelor sale vocale și expresive, care au determinat numeroși compozitori români să-i încredințeze lucrări spre interpretare în primă audiție.

Cantata „Anotimpurile frumuseții" de Walter Mihai Klepper

Dirijorul I. Ionescu-Galați a prezentat, în primă audiție, la Filarmonica „George Enescu", „Anotimpurile frumuseții", cantată pentru tenor, cor și orchestră de Walter Mihai Klepper, pe versuri de Toma George Maiorescu. Închinată Eliberării Patriei, a fost scrisă pentru o formație de amatori reșițeni. Scurtele recitative pe care Valentin Teodorian le-a cîntat cu înmlădierile sale tenorale calde, specifice, ocupă un volum mai restrîns în economia cantatei — întreaga structură sprijinindu-se îndeosebi pe cor și orchestră. Muzica este melodioasă și compozitorul nu se desparte de stilul său tradițional păstrat în limitele unui afirmat diatonism. Intervalica apare totuși pe alocuri, contemporană, dar fără acele salturi forțate care au ajuns să fie spaima cîntăreților. Scriitura e modulantă iar orchestrația aerată, fără încărcătură. Conținutul eroic al cantatei s-a acordat bine și cu unele ritmuri de marș. Corul (dirijor Vasile Pîntea) a vădit omogenitate, sonoritatea de ansamblu a fost rotundă, pasajele contrapunctice redate cu claritate. În orchestrația compozitorului am desțușit momente interesante fiind de relevat fantezia cu care a încredințat suflătorilor o seamă de elemente de bravură. Ele apar în țesătura lucrării pe un plan secund. Fuga din partea centrală a cantatei, apoi anumite desfășurări în canon au fost realizate distinct, cu claritate. I. Ionescu-Galați a dirijat cu multă aplicativitate insuflînd orchestrei o participare serioasă, corectă.

La scurt interval după ce cîntase Concertul în mi major de Bach cu orchestra Radioteleviziunii, Silvia Marcovici a fost solista Filarmonicii de data aceasta a Concertului no. 2 de Bartok pentru vioară și orchestră. Interpreta a cîntat lucrarea cu notele în față — ceea ce nu e rău. Acest lucru exclude surprize interpreților ca și ascultătorilor. Va veni însă, neîndoios, timpul să cînte concertul și pe de rost. Temperament vulcanic, Silvia Marcovici a cîntat cu mult elan — pasajele de bravură — uneori de-a-dreptul acrobatice — fiind trecute cu ușurință. Ne gîndim îndeosebi la virtuozitatea cu care a redat cadența din prima parte a concertului. Dar și momentele de cantilenă lirică cu rezonanțe de cîntece populare s-au bucurat de o interpretare care desvăluie sensibilitate, aderență la substanța muzicală de fond a lucrării. Dirijorul a acompaniat excelent, cu menajarea solistei dar fără să neglijeze niciunul din pasajele în care orchestra a avut prilejul să se afirme cu plenitudine, cu strălucire.

În încheierea concertului, *Simfonia italiană* de Mendelssohn-Bartholdy căreia i-a fost redat farmecul melodicității, lumina, exuberanța. I. Ionescu-Galați este un muzician activ, la noi și peste hotare. El se prezintă totdeauna cu seriozitate la pupitru, fără nici o preocupare pentru gestul decorativ, teatral, pentru efecte exterioare.

Pregătirea concertuiui a fost făcută cu minuțiozitate, iar stăpînirea execuției, a interpretării, evidentă. Rezultatele excelente. Totul se judecă prin această prismă. Mai există însă latura cealaltă a dirijorului : ținuta la pupitru. I. Ionescu-Galați e un dirijor prezentabil. Dar tocmai din această pricină trebuie să se țină drept și cu capul sus. Să planeze peste orchestră, nu să se cufunde în ea, aplecîndu-se uneori prea mult peste pupitrul său.

„Muzeu muzical" de Anatol Vieru

Orchestra de studio a Radioteleviziunii a concertat sub conducerea lui Ludovic Baci.

În centrul atenției s-a situat, desigur, prima audiție a *Muzeului muzical* de Anatol Vieru, o muzică pentru clavecin și 12 instrumente de coarde. Compozitorul a ales o temă *(Preludiul în Do major* din caietul I al *Clavecinului bine temperat)* care apare fragmentar și cu... eclipse, la clavecin, în vreme ce coardele îi fac un anumit cortegiu sonor. Treptat, tema se reduce și pînă la urmă se pierde. Interpreta, pianista Alexandrina Zorleanu, a realizat „eclipsele" de care facem mențiune, decuplînd pedalierul. În același timp clavecinul era „preparat" în stilul John Cage și ceilalți. Cortegiul sonor constă în tot soiul de intervenții la coarde : pizzicatti, dar îndeosebi froti-uri pe strunele instrumentelor de coarde, transformate în același timp în instrumente de percuție. În paranteză, trebuie să spunem că lovirea reiterată a corpului viorii, fie numai cu degetele, nu rămîne fără efect pînă la urmă, asupra sonorității acestei table de rezonanță. Ne-am întrebat, de ce nu au fost folosite anumite instrumente de percuție din arsenalul, azi bogat, al acestora ?

Am ascultat lucrarea cu o curiozitate mai [illegible] sau mai puțin amuzantă, socotind-o un „banc" (să fie scuzată expresia) muzical în stilul celui realizat, de pildă, de compozitorul Lukas Foss, tot pe un Preludiu (din *Partita în Mi major pentru vioară* de Bach) și care credem că Anatol Vieru, cu siguranță, că îl cunoaște. În ceea ce ne privește avem dreptul să nu fim de acord cu o seamă de elemente declara-

https://biblioteca-digitala.ro